

Rektor
Stockholms universitet

106 91 STOCKHOLM

Irène Häggström
BESLUT

2005-05-24
Reg.nr 641- 3626-04

Ansökan om rätt att utfärda psykoterapeutexamen
Stockholms universitet ges rätt att utfärda psykoterapeutexamen.

Ansökan

Stockholms universitet ansöker om rätt att utfärda psykoterapeutexamen.

För granskning av ansökan har Högskoleverket anlitat en grupp sakkunniga som bestått av professor Marianne Cederblad, Stockholm, ordförande, professor Siv Boalt Boëthius, Stockholm, verksamhetschef Olav Bengtsson, Stockholm samt docent Hjördis Perris, Svenska institutet för kognitiv psykoterapi, Stockholm. Projektansvarig från Högskoleverket har varit Irène Häggström.

De sakkunniga har granskat universitetets ansökan samt kompletterande material som begärts in. Vid platsbesök på universitetet genomfördes intervjusamtal med rektor, lärare, studenter på psykologprogrammet samt institutionsledning. De sakkunniga har avgivit sitt yttrande till Högskoleverket. Yttrandet bifogas.

Bedömning

De sakkunniga bedömer att Stockholms universitet har förutsättningar att ge psykoterapeutexamen som svarar mot de mål som anges i högskoleförordningen. De sakkunniga föreslår således att Stockholms universitet ges rätt att utfärda psykoterapeutexamen.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning och beslutar att Stockholms universitet ges rätt att utfärda psykoterapeutexamen.

Examensrätten kommer att följas upp inom ramen för Högskoleverkets utvärderingar.

BESLUT

2005-05-24

Reg.nr 641- 3626-04

Sid 2

Beslut i detta ärende har fattats av kanslichef Lennart Ståhle efter föredragning av utredare Iréne Häggström.

Lennart Ståhle

Iréne Häggström

Kopia till:

**Utbildningsdepartementet
De sakkunniga**

Bedömargruppens yttrande över ansökan från Stockholms universitet om rätt att utfärda psykoterapeutexamen

Stockholms universitet har ansökt om rätt att utfärda psykoterapeutexamen. För att genomföra prövningen har Högskoleverket anlitat en grupp sakkunniga som bestått av professor Marianne Cederblad, Stockholm, ordförande, professor Siv Boalt Boëthius, Stockholm, verksamhetschef Olav Bengtsson, Stockholm samt docent Hjördis Perris, Svenska institutet för kognitiv psykoterapi, Stockholm. Projektansvarig från Högskoleverket har varit Iréne Häggström.

Som grund för bedömningen ligger dels universitetets ansökan med komplettering samt de samtal som fördes vid platsbesök den 24 februari. Intervjuer genomfördes då med rektor, lärare, studenter på psykologprogrammet samt institutionsledning.

Beskrivning med kommentarer

Organisation och ledning

Psykologiska institutionen vid Stockholms universitet ger sedan 1982 utbildning som leder fram till psykologexamen. Utbildningen inkluderar moment som motsvarar de teoretiska kraven för behörighet att antas till psykoterapeututbildning, för vilken universitetet nu ansöker om examensrätt.

Psykologiska institutionen ingår i den samhällsvetenskapliga fakulteten. I institutionsstyrelsen ingår bl.a. prefekt, ställföreträdande prefekt, tre representanter för professorer och docentkompetenta lärare, två representanter för övriga lärare, en representant för teknisk/administrativ personal samt tre studentrepresentanter. Inom institutionen finns tre utbildningsenheter, en för allmän grundutbildning, en för psykologutbildning och en för forskarutbildning. Varje enhet leds av en studierektor. För samråd och beslut i övergripande frågor finns två kollegier där studentrepresentanter ingår.

Institutionsstyrelsen har det yttersta ekonomiska ansvaret och beslutar i övergripande och större frågor av policykaraktär. Styrelsen skall ha huvudansvaret för den planerade utbildningen och fastställa utbildnings- och studieplaner. Psykoterapeututbildningen planeras att organisatoriskt höra till enheten för psykologutbildning med en gemensam studierektor för de båda utbildningarna. För planering av utbildningen, lärare, schema, litteratur och liknande svarar ett kursråd som består av studierektor för psykologutbildningen samt en lärarrepresentant och studentrepresentant för vardera inriktning.

Till en början planeras en kombination av uppdragsutbildning och institutionsfinansierad utbildning.

Kommentarer

Planerna för psykoterapeututbildningen har förankrats hos både rektor, fakultetsledning och institutionsledning. Bedömargruppen kan dock konstatera att den pågående planeringen för psykoterapeututbildningen behöver ytterligare förankring hos institutionsledningen, framför allt då det gäller lärarplaneringen.

Behörighet och antagning

Den planerade utbildningen kommer att tillämpa samma behörighetsregler som övriga statliga psykoterapeututbildningar. Den sökande skall under

utbildningstiden ha psykoterapeutiska arbetsuppgifter med den inriktning som utbildningen syftar till.

Kommentarer

Bedömargruppen anser att det är mycket betydelsefullt att de studerande under grundutbildningen får en bredd i sin kunskap och vill därför understryka vikten av att inte genom behörighets- och antagningsregler bidra till att minska bredden i grundutbildningen. Bedömargruppen ser därför positivt på det uttalande som gjordes från lärargruppen vid platsbesöket, då det framgick att det inte kommer att ställas krav på att redan under den grundläggande psykoterapiutbildningen ha läst "rätt" inriktning för att kunna antas till endera av de två inriktningarna.

Vid platsbesökets genomförande var det ännu oklart vilka urvalsmetoder som skall användas vid antagningen. För att kunna uppskatta de sökandes lämplighet rekommenderar bedömargruppen att intervjuer får utgöra en del av urvalsmetoderna.

Utbildningens inriktning, organisation och omfattning

Utbildningen planeras med två inriktningar, kognitiv beteendeterapeutisk inriktning och psykodynamisk inriktning. Institutionen planerar att starta utbildning inom de båda inriktningarna samtidigt. Utbildningarna skall gå parallellt under sex terminer och samordnas i ett antal kurser och moment. Institutionen planerar att i den första antagningsomgången anta trettiosex studenter; tjugo till den kognitiva inriktningen och sexton till den psykodynamiska inriktningen.

Av de totalt 60 poäng som utbildningen omfattar planerar institutionen att ge 27 poäng gemensamt. För båda inriktningarna finns en gemensam övergripande utbildningsplan som också anger detaljerade mål för respektive inriktning. Kursplanerna anger gemensamma och enskilda delar för de respektive inriktningarna. Kurslitteraturen beräknas uppgå till minst 6000 sidor och bestäms en gång per år av lärarkollegiet på förslag av kursledaren.

Helt gemensamma kurser planeras för Vetenskapsteori och forskningsmetodik, Vetenskapligt arbete samt Etik och lagstiftning. I kurserna Psykiatrisk diagnostik och psykopatologi samt Psykoterapeutiska metoder planeras gemensamma delar.

Utbildningen planeras i enlighet med de förväntade krav som kommer att ställas för anpassning till Bologna-processen. Det innebär att samtliga kurser kommer att

tillhöra avancerad nivå och att utbildningen kan, för de studerande som så önskar, utökas till en masterexamen.

Handledning

Handledning kommer att ske helt åtskilt för respektive inriktning. För båda inriktningarna gäller dock att den skall pågå under termin två till sex.

KBT-inriktning: Handledningen sker huvudsakligen i grupp om fyra deltagare, men för en klient sker individuell handledning. Varje kursdeltagare skall ha sju handledningsfall.

Byte av grupphandledare planeras ske efter termin fyra.

Psykodynamisk inriktning: Handledning sker huvudsakligen i grupp om fyra personer. Varje kursdeltagare skall ha tre handledningsfall.

Egenterapi

Egenterapi skall genomföras inom den inriktning som den studerande valt. Den kan ske i grupp eller individuellt för båda inriktningarna. Egenterapi kan ha genomförts före utbildningens start och får då tillgodoräknas om den inte ligger längre tillbaka i tiden än 10 år.

Examination

Examination kommer att ske genom muntliga och skriftliga prov samt praktiska färdighetsprov i anslutning till respektive moment. Det vetenskapliga arbetet skall redovisas vid ett seminarium med opponenter. För att godkännas på det vetenskapliga arbetet skall dessutom kursdeltagaren vara opponenter på annan uppsats.

Kommentarer

Stockholms universitet har valt att planera psykoterapeututbildningen med två olika inriktningar. Avsikten är att samordna de kurser och moment som *kan* samordnas. Genom att inriktningarna planeras att starta vid samma tidpunkt skapas goda möjligheter för samordning. Efter diskussion med bedömargruppen vid platsbesöket har det tänkta samarbetet konkretiserats och institutionen anger i vilka kurser samordning skall ske. De flesta kurserna kommer att innehålla några gemensamma delar medan två kurser planeras helt gemensamt. I kursplanerna saknas än så länge litteraturanvisningar.

Bedömargruppen vill betona vikten av att institutionen har tänkt igenom möjligheterna till integration inom de olika kurserna. Detta är en förutsättning för att en samordning skall kunna ske mellan de båda inriktningarna. Bedömargruppen ser det som mycket positivt att kurser av ”generell karaktär” planeras gemensamt.

Bedömargruppen vill peka på vikten av att utbildning som är inriktad mot individualterapi också innehåller individuell handledning. Därför bör även den psykodynamiska inriktningen innehålla ett individuellt handledningsfall. Det är också viktigt att den studerande under utbildningstiden får möjlighet att avsluta minst ett handledningsfall.

Bedömargruppen anser att egenterapin, åtminstone till viss del, kan ske hos legitimerad psykoterapeut med annan inriktning än den som utbildningen leder till.

Lärarkompetens och kompetensutveckling

Vid institutionen finns för närvarande följande lärare som är såväl legitimerade psykologer som legitimerade psykoterapeuter med handledarutbildning: Två professorer, (varav en har ett långtidsvikariat) en docent, fem universitetslektorer samt två lärare som inte är disputerade. (Vid tidpunkten för platsbesöket fanns fyra universitetslektorer samt tre odisputerade lärare.) Därutöver finns ett antal externa lärare som träffas regelbundet för till exempel handledarkonferenser.

Institutionen avsätter varje år medel för lärarnas kompetensutveckling. Både de fasta och de externa lärarna deltar regelbundet i konferenser och kongresser både i Sverige och utomlands.

Kommentarer

Institutionen planerar för att engagera dels fyra av den fasta lärarstaben dels externa lärare i psykoterapeututbildningen. De båda professorerna, som var och en företräder de två olika inriktningarna, skall vara examinatorer för utbildningen. För närvarande vilar mycket av planeringen på de båda professorerna, varav en är anställd på ett långtidsvikariat. Utbildningen får inte bli beroende av några enstaka personer och det är därför viktigt att institutionen planerar för lärarkontinuiteten i utbildningen. Detta sker genom de planer som finns på att utlysa ytterligare lektorat inom psykoterapeututbildningen.

Stabilitet och långsiktighet i utbildningen

Institutionen har drygt 20 års erfarenhet av att ge grundläggande utbildning i psykoterapi inom de båda inriktningar som nu planeras för psykoterapeututbildningen. Institutionen har också egen klinik med patientbehandling under handledning.

Kommentarer:

Bedömagruppen anser att institutionens långa erfarenhet både av psykologutbildning och grundläggande utbildning i psykoterapi ger goda förutsättningar för lärosätet att även bedriva psykoterapeututbildning.

Forskningsanknytning, samverkan och internationalisering

Institutionen har en aktiv forskningsmiljö inom de båda inriktningarna. Många av lärarna har externa kontakter i form av medverkan i kurser och forskning med andra organisationer och arbetsplatser.

Kursen i Vetenskapsteori och forskningsmetodik skall ingå i institutionens forskarutbildning och också vara öppen för forskarstuderande. Institutionens forskningsseminarier är också öppna för de studenter som vill delta.

Ett lärarutbytesprojekt med California State University i Fresno har finansierats via externa medel.

Kommentarer:

Det pågår många olika forskningsprojekt inom institutionen och många av lärarna är aktiva med egen forskning. Studenterna som bedömagruppen träffade tycker att de kommer i kontakt med forskningen genom sina lärare och handledare. De har dock lite information om hur vägarna till forskarutbildningen ser ut. Förhoppningsvis kan den gemensamma kursen i Vetenskapsteori och forskningsmetodik öka kontakterna med forskarutbildningen och visa på övergångsmöjligheter från påbyggnadsutbildningen till forskarutbildningen.

Det internationella utbytet bland studenterna är mycket svagt. Detta kan till viss del bero på att det inte sker någon undervisning på engelska på grundutbildningen.

Sammanfattande bedömning

Bedömargruppen anser att förutsättningarna för Stockholms universitet att bedriva psykoterapeututbildning är goda trots att utbildningen ännu ej är helt organisatoriskt färdigplanerad. Många års erfarenheter av psykologutbildning med grundläggande psykoterapiutbildning bör utgöra en god grund för den tänkta utbildningen.

Ambitionen att skapa två olika inriktningar av påbyggnadsutbildningar i psykoterapi är lovvärd. Det bör ge möjlighet till breddning av studenternas förståelse av skilda psykoterapeutiska processer. Att skapa tillfällen till inblick i olika teoretiska och behandlingstekniska fenomen bör fördjupa kunskapen inom det egna kunskapsområdet, men också underlätta samarbetet mellan olika terapiföreträdare på arbetsplatserna. Om utbildningarna ges parallellt, som beskrivits, kan också ekonomiska samordningsvinster göras genom gemensam undervisning av vissa kursavsnitt t ex etik och diagnostik. Erfarenheter från andra utbildningsenheter, som arbetar med flera psykoterapiformer, har emellertid visat att samordning och integration av två inriktningar är mycket svårt att genomföra i praktiken. Öppen strid eller väpnad neutralitet har hittills varit vanligare än konstruktivt, respektfullt samarbete. En mycket medveten strävan mot ett kreativt samarbetsklimat kräver ett nytänkande, som bedömargruppen hoppas att psykologiska institutionen vid Stockholms universitet skall mäktas med. Det är viktigt att fokusera på integrations- och samarbetsmöjligheterna i stället för att föröda energin på interna strider.

Det finns en lärarkår med många års erfarenhet av utbildning inom området. Två lektorat i psykoterapi med inriktning mot kognitiv beteendeterapi och psykodynamisk terapi planeras. Personerna som kommer att inneha lektoraten skall också vara programansvariga.

Finansieringen av utbildningen behöver diskuteras ytterligare med institutionsledningen.

Bedömargruppen föreslår att Stockholms universitet ges rätt att utfärda psykoterapeututbildning. Eftersom detaljplanering av flera moment ännu återstår föreslår bedömargruppen att en uppföljning av utbildningen genomförs efter det att utbildningen bedrivits i ett till två år.